חברים יקרים מאוד,

פרשת כי תבוא היא שיעור באמנות הכרת התודה העברית: את ראשית כל-פרי האדמה שים בטנא והבא אותו אל המקדש. הנח את הטנא לפני הכהן (כלומר, לפני אלוהים), ודקלם לפניו את תמצית הסיפור העברי.

חז"ל הפכו את התמצית הזו ללב ליבה של ההגדה של פסח. למעשה, רוב ה"מגיד" שבהגדה (שזה עיקר ההגדה) הוא אוסף פרשנויות רבניות לפסוקים הפותחים את פרשת כי תבוא.

(דברים כ"ו, ה-י) **וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: "אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה וַיָּגָר שָׁם בִּמְתֵי מְעָט, וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב. וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. וַנִּצְעַק אֶל־ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת־קֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת־עָנְיֵנוּ וְאֶת־עֲמָלֵנוּ וְאֶת־לַחֲצֵנוּ. וַיּוֹצִאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֹרָא גָּדֹל וּבְאֹתוֹת וּבְמֹפְתִים. וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ. וְעַתָּה, הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי ה'...".**

אז מהו בעצם תמצית הסיפור העברי?

כך אני מבין אותו:

*הגענו לעולם הזה אבודים, מבולבלים, נבוכים, חסרי אונים ומגששים באפילה (**אֲרַמִּי אֹבֵד אָבִי**). מרגע לידתנו ועד יום מותנו אנחנו נחפש את דרכנו. הרעב והמחסור ינחו אותנו ויורידו אותנו אל ארץ השפע החומרי (**וַיֵּרֶד מִצְרַיְמָה**). זה יצליח לנו בגדול! (**וַיְהִי־שָׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוּם וָרָב**). נעשה שם חיל ונתעשר מאוד מאוד. כנראה שיותר מדי (הסיפור היהודי הקלאסי!) כי הכל יתהפך עלינו. השפע החומרי יהפוך למלכודת דבש נוראית. אנחנו נתמכר ונשתעבד לסיר הבשר (**וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה**). לא נצליח להוציא את עצמנו מהמקום הזה והעינוי יהיה גדול. נותר יהיה לנו רק לזעוק. לזעוק אל כוחות החירות, הממתינים לנו באיזו פינה נידחת בסבלנות שנים רבות, בעוד אנו עסוקים בלהתעשר ולהשתעבד (**וַנִּצְעַק אֶל־ה'**). וכשהאדם זועק באמת, מתעוררים בתוכו כוחות אדירים, כוחות שתמיד היו שם, אבל הוא לא ידע. מתוך הכוחות הללו נגלה יד חזקה וזרוע נטויה, ונגלה אותות ומופתים. ואלה יוציאו אותנו מן המיצר, מסיר הבשר (**וַיּוֹצִאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם**). והכוחות הללו גם יביאו אותנו אל ייעודנו, אל ארצנו, אל מקומנו (**וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֶּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ**). ואז נוכל להציג בפני כל את הפירות המובחרים של של כוחות החירות והיצירה (**...אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי ה'**).*

הסיפור הזה איננו סיפור היסטורי. הוא קורה היום. כל יום. הוא סיפור קיומי, אישי ועכשוי והוא תמיד אקטואלי, אם כי התפאורה והלבוש משתנים. הוא מתחיל בבלבול, אובדן דרך או תקיעות, והוא מלווה בדרך כלל בתחושה מעיקה של מחסור. ואז, **<u>בהיעדר מצפן אחר</u>**, המחסור תופס פיקוד ומוביל אותנו בדרך. וכאן בדיוק מתחילה הטרגדיה האנושית, כי המחסור המנחה אותנו הוא לעולם לא המחסור האמיתי שבאמת מציק לנו, הוא תמיד מחסור מדומה!

כל דרך מונחת-מחסור מסתיימת על שפת איזשהו יאור כוזב, שיעבוד ואומללות.

אז מה באמת אנחנו רוצים? מה מביא אותנו אל ארץ זבת חלב ודבש ולא אל שפת היאור הכוזב.

מכיוון שזו ההונאה הבסיסית ביותר בתודעת האדם, זה יהיה קצת קשה להסביר. אבל אנסה…

כולנו - המאמינים שבינינו, האתאיסטים שבינינו והלא-כל-כך-בטוחים שבינינו - מבקשים, מייחלים, כמהים ונכספים לדבר אחד. לדבר האחד הזה יש אינסוף שמות ואף שם לא באמת מגדיר אותו (ולכן אנחנו כל כך אבודים… הרי איך אפשר לכסוף לדבר לא מוגדר???). אבל עובדה שאפשר. יש שקוראים לדבר הזה "אהבה". אחרים קוראים לו "שמחה". "אלוהים" הוא גם אחד משמותיו. אני באופן אישי קורא לו "אינסוף". אבל שוב, כל מילה וכל שם רק מצמצמים אותו.

והגעגוע ל"דבר" הזה מתלבש כל פעם במחסור מדומה אחר: אדם בודד מתגעגע לחברה, אדם רעב כמהה לאוכל, האדם הכואב נכסף למזור, למי שחסר חמצן, רק קצת אוויר יעשה לו טוב, ומי שסתם משועמם מחפש גירוי…

כן, כן, זהו תמצית הסיפור העברי. תמצית ההגדה של פסח, ותמצית חיינו: המסע בעקבות מחסורים מדומים, וחניות ארעיות על שפת ייאורים כוזבים, השתעבדות להם, יציאה, וחוזר חלילה למחסור הבא.

אם כל זה נכון, האם אפשר לקצר תהליכים? האם אפשר להגיע ישר אל הדבר "האמיתי", זה שאליו אנו באמת כמהים? האם אפשר לעקוף את כל הסבל האנושי ולהגיע כבר אל ארץ זבת חלב ודבש?

לא. כי האינסוף - או האהבה, או השמחה - תמיד מתלבשים בלבוש אחר של מחסור, ולכן תמיד יהיה מחסור כלשהו שיניע את חיינו וידחוף אותנו הלאה במסע החיפוש והבלבול.

אבל אפשר בהחלט לצמצם את הסבל. מאוד, אפילו! וכרגיל, זה קורה בתודעה.

אפשר, כאמור, לדעת שהמחסור שמנקר בנו הוא לעולם לעולם לא המחסור האמיתי שמוחנו אומר שהוא, למרות שהוא מרגיש כל כך משכנע! אפשר לזכור שכל מחסור, כל מועקה, הם לבוש בלבד.

והחשוב מכל הוא הידיעה, שהאינסוף עצמו - כמו גם האהבה וגם השמחה - לא באמת חסרים! אינסוף לא יכול להיות חסר… אחרת הוא לא היה האינסוף. האינסוף הוא הוא הנוכח בכל, הוא המחייה ומקיים את הכל. ממנו הכל בא, ואליו הכל ישוב.

גַּם כִּי אֵלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת לֹא אִירָא רָע כִּי אַתָּה עִמָּדִי (תהילים כ"ג, ד').

מי **שיבין** את זה באמת, ויצליח **לחוות** את נוכחות האינסוף בכל דבר - ובודאי בתוך המחסור המדומה - יצא מיד מהמחסור ויגיע אל ארץ זבת חלב ודבש. וירגיש מיד את הפסוק המסיים את הפסקה הזו: **וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתֶךָ, אַתָּה וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבֶּךָ.**

כשתצליח **להבין ולחוות** את נוכחות האינסוף בכל, הרי שתשמח מאוד בכל הטוב הקיים. אז תדע שהאינסופי הוא מנת חלקך - הוא תמיד היה שם, תמיד יהיה, ולעולם לא יחסר ממנו דבר. ואז, תאציל ממנו גם על הלוי והגר, שלשניהם אין נחלה בישראל.

אבל זהירות! אין כאן נוסחה. יש כאן רק תודעה חמקמקה, שבאה והולכת. רגע אחד אנו חווים בבהירות מופלאה את האינסוף הנוכח בכל ומקיים את הכל, ואנו לגמרי שבעים ונינוחים, ורגע אחר, שב הבלבול האנושי, ואנחנו שוב במחסור מטורף - כל פעם של משהו אחר.

זו לעניות דעתי תורת ישראל על רגל אחת. וכל השאר, "זיל גמור", כלומר, צא ולמד - צא והרחב את תודעתך.

שבת שלום.

אלישע